

प्रणाली जलमार्गोऽथ पानं कुल्या च सारणिः । सिकता वालुका विन्दौ पृषत्पृषतविभ्रुषः ॥१०८९
जम्बालेचिकिलौ पङ्कः कर्दमश्च निषद्वरः । शदो हिरण्यबाहुस्तु शोणो नदे पुनर्वहः ॥ १०९०
भिद्य उध्यः सरस्वाश्च द्रहोऽगाधजलो ह्रदः । कूपः स्यादुदपानोऽन्धुः प्रहिर्नेमी तु तन्निका ॥१०९१
नान्दीमुखो नान्दीपटो वीनाहो मुखबन्धने । आहावस्तु निपानं स्यादुपकूपेऽथ दीर्घिका ॥ १०९२
वापी स्यात्क्षुद्रकूपे तु चूरी चूण्ढी च चूतकः । उद्धाटकं घटीयञ्च पादावर्तोऽरघट्टकः ॥ १०९३
अखातं तु देवखातं पुष्करिण्यां तु खातकम् । पद्माकरस्तडागः स्यात्कासारः सरसी सरः ॥१०९४
वेशन्तः पल्वलोऽल्पं तैत्परिखा खेयखातके । स्यादालवालमावालमावापः स्थानकं च सः ॥ १०९५
आधारस्त्वम्भसां बन्धो निर्झरस्तु झरः सरिः । उत्सः स्रवः प्रस्रवणं जलाधारा जलाशयाः ॥१०९६

इति जलकायः ।

वह्निर्बृहद्भानुहिरण्यरेतसौ धनंजयो हव्यहविर्हुताशनः ।
कृपीटयोनिर्दमुना विरोचनाशुशुक्षणी छागरथस्तनूनपात् ॥ १०९७
कृशानुवैश्वानरवीतिहोत्रा वृषाकपिः पावकचित्रभानु ।
अप्यिक्तधूमध्वजकृष्णवर्त्मोर्चिष्मच्छमीगर्भतमोग्नशुक्राः ॥ १०९८
शोचिष्केशः शुचिहुतवहोषर्बुधाः सप्तमन्त्र-
ज्वालाजिह्वो ज्वलनशिखिनौ जागृविर्जातवेदाः ।

बर्हिः शुष्मानिलसखवसू रोहिताश्चाश्रयाशौ
बर्हिर्ज्योतिर्दहनबहुलौ हव्यवाहोऽनलोऽग्निः ॥ १०९९

विभावसुः सप्तोदधिः स्वाहाभेयी प्रियास्य च । और्वः संवर्तकोऽब्ध्यग्निर्वाडवो वडवामुखः ॥११००
दवो दावो वनवह्निर्मेघवह्निरिन्दः । छागणस्तु करीषाग्निः कुकूलस्तु तुषानलः ॥ ११०१
संतापः संज्वरो बाष्प ऊष्मा जिह्वाः स्युरर्चिषः । हेतिः कीला शिखा ज्वालार्चिर्भलका महत्यपि ॥
स्फुलिङ्गोऽग्निकणो लातज्वालोल्लासालातमुल्लुमुकम् । धूमः स्याद्वायुवाहोऽग्निवाहो दहनकेतनम् ॥११०३
अम्भःसूः करमालश्च सतीर्जामूतवाह्यपि । तडिदैरावती विद्युच्चलाशम्पार्चिरप्रभा ॥ ११०४
आकालिकी शतह्रदा चक्षला चपलाशनिः । सौदामनीक्षणिका च ह्रादिनी जलबालिका ॥ ११०५

इत्यभिकायः ।

वायुः समीरसमिरौ पवनाशुगौ नभःश्वासो नभस्वदनलश्चसनाः समीरणः ।

वातोऽहिकान्तपवमानमरुत्प्रकम्पनाः कम्पाङ्कूर्नित्यगतिर्गन्धवहप्रभञ्जनाः ॥ ११०६
मातरिश्वा जगत्प्राणः पृषदश्चो महाबलः । मारुतः स्पर्शनो दैत्यदेवो स्रब्धश्च स वृष्टियुक् ॥ ११०७
प्राणो नासाग्रह्णभाभिपादाङ्गुष्ठान्तगोचरः । अपानपवनो मन्यापृष्ठपृष्ठान्तपार्णिगः ॥ ११०८
समानः संधिह्वाभिषूदानो हृच्छिरोन्तरे । सर्वत्वग्वृत्तिको व्यान इत्यङ्गे पञ्च वायवः ॥ ११०९
इति वायुकायः ।

१. चिरकल्लोऽपि. २. उद्धाटनमपि, उद्धातनमपि. ३. तल्लमपि अशनशब्दो हव्याद्यैरन्वेति, यौगिकत्वात्-
हव्यभुक् इत्यादयः. ४. दमुना अपि. ५. जिह्वशब्दः सप्तादिभिरन्वेति. ६. व्यस्तं समस्तं च. ७. क्षणप्रभा च.
८. सदागतिरपि. ९. गन्धवाहोऽपि.